

פחד דוד

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלוכ"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוכ"ן רבי חיים פינטו זיע"א

פרשת ויצא

י"ב כסלו תשפ"א

1052

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

4:21 | 4:06 | 4:15 | 4:01 **הדלקת נרות**

5:17 | 5:13 | 5:16 | 5:14 **מוצאי שבת**

5:54 | 5:51 | 5:53 | 5:52 **רבינו תם**

משכיל לדוד

מדוע תפילת ערבית רשות!?

יעקב משנתו, ואמר רבי יוחנן אל תיקרי משנתו אלא ממשנתו.

גם כשעלה יעקב אבינו ע"ה על יצועו עסק הוא בתורה הקדושה ולא פסק הימנה גם לא לרגע קט. וכמו שאמר הכתוב (שם לו, א) "וישב יעקב" שהיה יושב בישיבה כל ימי חייו. התורה הייתה כל מהותו, וכל מעייניו היו נתונים בה. לכן נאמר עליו (שם לג, יח) "ויבא יעקב שלם" ודרשו חז"ל (שבת לג, א) שלם בתורתו. על אף ששנים רבות היה רועה את צאן לבן וצרות רבות עברו על ראשו, עם כל זאת לא נפגמה תורתו ולא שכח דבר מתלמודו ותורתו נשתמרה בקרבו לפי שהיה קשור ודבוק בה בכל נימי נפשו.

וכידוע שמי שעוסק בתורה ללא הרף ותורתו אומנותו, פטור הוא מן התפילה. וכמו שאומרת הגמרא (שבת יא, א) על רבי שמעון וחבריו שהיו פטורים מן התפילה מפני שתורתו אומנותו. ומן הטעם הזה לא נזקק יעקב אבינו לתקן את תפילת ערבית במשך כל אותן י"ד שנה שלמד תורה בשהותו בבית מדרשו של שם ועבר, מפני שהתורה הקדושה הייתה כל חייו. הוא עסק בה בכל כוחותיו ולימוד התורה היה חשוב בעיניו יותר מכל והוא לא רצה להפסיק ללמוד אף בכדי להתפלל.

אולם כעת כשהגיע למקום שבו שקעה לו החמה, והוא חש עייפות וביקש לנוח מעט לאחר י"ד שנה שלא עצם עין - אז אמר לנפשו כי אם פסק הוא לרגע קט מעמלה של תורה והוא נח, הרי שהגיעה השעה לעסוק גם בתפילה. מה גם שהשעה צריכה לכך כי עתה הולך הוא בציווי אבא יצחק למצוא את זיווגו. וחייב אדם להרבות בתפילה ובתחנונים לה' יתברך שייסיע בידו למצוא את זיווגו המתאים לו. וכמו שנאמר (תהילים לב, ו) "על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא" אומרת הגמרא (ברכות ת, א) פסוק זה נאמר על מצאת הזיווג. הרי שצריך האדם להתפלל על כך, ולכן בדווקא כעת כשהלך יעקב לנוח מעט ופסק לשעה קלה מתלמודו - שם תיקן את תפילת ערבית.

ואם הגענו עד הלום, יובן היטב מדוע תפילת ערבית היא רשות. מפני שעיקר מהותו של יעקב אבינו היה אך ורק עסק התורה הקדושה ולא עסק התפילה, כי מי שהוא עמוד התורה ותורתו אומנותו - פטור הוא מן התפילה, ורק באותו הלילה ששקעה לו חמה והוא נח מעט מן התורה שלא באשמתו, פתח יעקב את פיו בתפילה אך זה היה רק כהוראת שעה וכארעי בעלמא, כיוון שלא היה בזה עיקר עיסוקו - אלא בתורה הקדושה.

זאת ועוד, גם כשהתפלל יעקב כאמור לעיל, הייתה תפילתו עיקרה לצרכיו האישיים בכדי שיזכה למצוא את זיווגו המתאים לו ולא הייתה זו תפילה כללית השייכת לכלל ישראל, לכן תפילת ערבית הינה רשות ולא חובה. אולם מאחר ויעקב היה בחיר האבות והוא תיקנה - אם כן נקבעה על פי הדיבור לדורות לכל ישראל.

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" (בראשית כח, י) דרכו של יצחק אבינו בעבודת ה' הייתה שונה מדרכו של יעקב אבינו. דרכו של יצחק הייתה בעיקר עבודה פנימית ואף גופו וחיצוניותו היו בבחינת פנימיות. הוא היה עולה תמימה, וכשם שקרבן עולה כליל הוא לה' - כך היה יצחק אבינו כל כולו קודש הילולים לה' יתברך. ויצחק היה עובד את ה' בפנימיות נפשו שבאה ממידת הגבורה, שהיה גיבור כארי לעשות רצון קונו, וזוהי השגה עליונה אשר אין בשכל אנוש להשיגה. ואמרו חז"ל שגופו נהפך להיות רוחני כמלאך שאין בו שיעור של חומריות כלל וכלל. וראיתי בספרים הקדושים שכתבו שאף הנאה גשמית, שדרך בני אדם להתענג בה כאכילה ושתיה - לא היו ביצחק כי גופו נעשה זך ונקי מכל גשמיות והוא נהפך למלאך ושרף.

מה שאין כן יעקב אבינו ע"ה מלבד עבודתו הפנימית הייתה בו גם עבודת קודש חיצונית, כמו שנאמר "ויצא יעקב" שהוא יצא להילחם בס"מ הלא הוא עשוי הרשע, והביע התנגדות נמרצת לדרכו הרעה. הוא לבש עוז וגבורה במלחמתו נגד לבן הארמי וטומאתו הרבה. ואת עיקר כוחו ספג יעקב אבינו ע"ה מכח התורה הקדושה שעסק בה כל ימיו ללא הרף. הוא היה בבחינת "איש תם יושב אהלים" והמית עצמו באהלה של תורה. לכן יצא יעקב מביתו כלשון הפסוק "ויצא יעקב" ועזב את משפחתו וגלה למקום תורה, אל בית המדרש של שם ועבר בבחינת "הוי גולה למקום תורה" (אבות ד, יח), ושם הטמין עצמו ויעקב במשך י"ד שנה, ועסק בתורה במסירות נפש וביגיעת כל הכוחות ללא עצמית עין.

ואומנם דרכיהם של יצחק ויעקב ע"ה היו שונות בעבודת ה', אולם "כל החלים הולכים אל הים". הייתה לשניהם, כל אחד בדרכו שלו - מטרה אחת משותפת לקדש את שם ה' יתברך בעולם ולעשות רצונו בלבב שלם, ושניהם ינקו את כוחם הרוחני וספגו את קדושתם מהסבא קדישא אברהם אבינו ע"ה.

וכיוון שהגיע יעקב לחרון, שקעה לו חמה ואומר הכתוב (שם כח, יא) "ויפגע במקום וילן שם", אומרת הגמרא (ברכות כו, ב) תניא, יעקב תיקן תפילת ערבית שנאמר "ויפגע במקום" ואין פגיעה אלא תפילה, עד כאן. ונתקשיתי בדבר, אם כן מדוע איכא מאן דאמר בגמרא (ברכות כו, ב) תפילת ערבית - רשות. וכך גם נפסק להלכה (עין אורח חיים סימן רלו) ולכאורה, כשם שאברהם תיקן תפילת שחרית ויצחק תיקן תפילת מנחה, ולכל הדעות אלו הן תפילות חובה - כך גם היה אמור להיות לגבי תפילת ערבית שתיקן יעקב אבינו, ומדוע נגרע חלקה של תפילה זו להיות בבחינת רשות?

וחשבתי להסביר בזה בסיעתא דשמיא, כי הנה יעקב אבינו הוא עמוד התורה שעליו העולם עומד. והכתוב מעיד עליו ואומר (שם כה, כז) "ויעקב איש תם ישב אהלים". "תם" אותיות "מת". שהיה יעקב אבינו ממית עצמו באוהל התורה, הוא עסק בה ללא לאות גם ביום וגם בלילה, בהקיץ ובחלום. כמו שנאמר (שם כח, טז) "ויקץ

הילולא דצדיקא

יב - רבי שלמה לוריא המהרש"ל

יג - רבי דוד שלוש

יד - רבי מתתיה גרג'י מח"ס עונג שבת

טו - רבי יהודה הנשיא

טז - רבי שאול ידידיה טאוב האדמו"ר ממודז'ץ

יז - רבי יעקב לופס

יז - רבי יוסף יוזל הורביץ הסבא מנובהרדוק

יח - רבי יוסף יהודה חכים חכם באשי באיזמיר

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה: mld@hpinto.org.il

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

דברי חכמים

פרפראות לפרשה

משולחנם של חכמי התורה

אם אני חמור - אז אתה אח שלי...

בשמחת נישואי הכלה לאה עם בחיר האבות יעקב אבינו ע"ה, נאמר "ויהי בבקר והנה היא לאה" (בראשית כט, כה) ופירש רש"י: "ויהי בבוקר אבל בלילה לא הייתה לאה, לפי שמסר יעקב סימנים לרחל, וכשראתה שמכניסין לו לאה אמרה עכשיו תיכלם אחותי, עמדה ומסרה לה אותן סימנים".

כבר עמדו כל המפרשים על מעלת ויתורה של רחל ללאה אחותה, שלא היה זה סתם ויתור חד פעמי, אלא ויתור לאורך ימים. כל חייה עם יעקב הייתה גומלת חסד עם לאה, ונתנה ללאה להרגיש שעשתה עמה חסד במה שנישאה ליעקב לפנייה, ואף כשלאה הקניטתה - שתקה רחל ולא דיברה.

ובזה מבאר רבי שלום שבדרון זצ"ל, מדוע ניסיון זה של רחל עמד לה שבשעת החורבן והגלות - זיכרונה הוא שיעלה לפני ה' לגאול את בניו מהגלות, ושאר ניסיונות האבות הקדושים - שהיו ניסיונות קשים וגדולים - לא עמדו לישראל להעלותם מהגלות. הסיבה לכך היא שניסיונם של האבות היה בשעת מעשה אבל ניסיונה של רחל היה לאורך ימים, והתגבר תמיד בשתיקה ולא אמרה כלום! זו גבורה שאין למעלה ממנה, שבזכות גבורה זו זכתה לדורות עולם להיות זו שבזכותה יעלה רצון לפני ה' לגאול את בניו. האדמו"ר רבי אהרן מבעלזא זצ"ל הוצרך לנסוע לברית מילה. הביאו מכונית קטנה, שנקראה 'חיפושית', כדי שתיקח אותו לברית.

האדמו"ר התפלל: "איך נכנסים למכונית הקטנה?" השיבו לו: "צריך קצת להתכופף".

האדמו"ר התכופף, איכשהו הזדחל פנימה, והמכונית החלה לנסוע...

אמר האדמו"ר: "למדתי מאן מוסר השכל גדול מאד: אם אתה רוצה להתקדם - צריך להתכופף"...

רבי מאיר צינוורט שליט"א מצטט את הגמרא (בבא קמא צב, ב) המייעצת לאדם שחברו מכנה אותו בשם 'חמור', שפשוט ייטול אוכף של חמור וישים אותו על גבו. כלומר, הודה לדבריו ואל תענהו.

חז"ל אומרים לנו שאם חברך קורא לך 'חמור' - שים אוכף על גבך, ותגיד לו: 'אתה צודק! אני חמור'...

איפה נשמע היום כדבר הזה? היום, אם מישהו יקרא לי 'חמור' - גן חיות שלם הוא יקבל בחזרה על ראשו...

נסעתי פעם באוטובוס, קו 39, בשכונת בית וגן בירושלים. ברחוב חיד"א יצאה מכונית פרטית במהירות, וכמעט התנגשה באוטובוס. דלת המכונית נפתחה, ויצא משם אדם מנוער מתורה ומצוות, שהחל לצעוק לעבר נהג האוטובוס: 'חמור!'. הנהג חיך אליו ואמר לו: 'אתה אח שלי'.

'כלב!'
'אתה אח שלי'...

'סוס!'
'אתה אח שלי'...

וכך הוא עבר על שבע עשרה חיות...

ועל כלן נהג האוטובוס עונה לו בחיך: 'אתה אח שלי'...

עד שלנהג הרכב הפרטי נמאס. הוא פנה לנהג האוטובוס ושאל אותו בפליאה: "אינני מבין את התשובה שלך. אני אומר לך 'חמור', מה פשר התשובה אתה אח שלי?"

נענה הנהג ואמר לו: "מצד אחד, אני, אינני מסוגל להגיד על בן אדם שם של בעל חיים, כפי שאתה נוהג. מצד שני גם לא הגעתי למדרגה של 'שומעים חרפתם ולא משיבים ועונים', ואני מוכרח לענות... מה, אפוא, אני עושה? אם אתה קורא לי 'חמור', ואנחנו 'אחים', גדלנו באותה אורווה - תבין לבד מה אתה"...

הנהג הזועם נכנס במהירות לרכבו, וברח מהמקום.

הוא אשר אמר שלמה המלך ע"ה (משלי כה, טו): "לשון רכה תשבר גרם" - עם לשון רכה, עם התכופות, אפשר להשיג את התוצאות הטובות ביותר.

הנהג הזועם נכנס במהירות לרכבו, וברח מהמקום.

הוא אשר אמר שלמה המלך ע"ה (משלי כה, טו): "לשון רכה תשבר גרם" - עם לשון רכה, עם התכופות, אפשר להשיג את התוצאות הטובות ביותר.

הנהג הזועם נכנס במהירות לרכבו, וברח מהמקום.

הוא אשר אמר שלמה המלך ע"ה (משלי כה, טו): "לשון רכה תשבר גרם" - עם לשון רכה, עם התכופות, אפשר להשיג את התוצאות הטובות ביותר.

מעטים במקום רבים

באחת השנים הילד יוחנן סיטבון הי"ו מפריז, בנו של מר דוד סיטבון הי"ו מפריז, חלה בלוקמיה (סרטן הדם), והיה נתון במצב קשה בין חיים למוות.

באותם ימים תוכנן להיערך דינר גדול בו ייאספו מעות לעניים עבור חג הפסח שקרב לבוא.

לאותו ערב הוזמנו כארבע מאות איש, אך בשל אירוע ספורט גדול שנערך באותו ערב, אשר רבים התעניינו בו - הגיעו לאולם הגדול רק ארבעים איש.

תחילה היינו אובדי עצות וכמעט שנכנסנו לייאוש, אולם מיד התחזקנו באמונתנו שהקב"ה מצרף מחשבה טובה למעשה, ובודאי ידו לא תקצר מלהושיענו.

והנה, מר דוד סיטבון נכנס לאולם ועימו עשרים איש נוספים, כך שהיו באולם בסייעתא דשמיא כשישים אנשים אשר זכו לשמוע במהלך הערב מענייני דיומא. מידי פעם הבטנו במר דוד סיטבון האומלל ורחמינו נכמרו עליו ועל בנו החולה המצוי בבית החולים במצב אנוש ממש.

לפתע קמתי ממקומי ואמרתי

במה מפטירין

הפטרת השבוע: "זעמי תלואים למשובתי" (הושע יא)

(ובני אשכנז מפטירין "ויברח יעקב שדה ארם". הושע יב)

הקשר לפרשה: בהפטרה נאמר על יעקב שאחז

בעקב עשו אחיו, ככתוב: "בבטן עקב את אחי". והוא מענין הפרשה שיעקב אבינו בורח מעשו אחיו.

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

לא אהבתי את הסגנון שלו...

למרות שנראה לכאורה כי אין כל גנאי בציון עניינים של טעם אישי. כך למשל שאדם אומר "אינני אוהב יין יבש", המשפט מתאר את העדפותיו וטעמיו של המדבר ואין כאן מתיחת ביקורת על היין. ולעניינינו; למראית עין נדמה שמותר לאדם לומר שאין הוא אוהב את סגנונו של נואם או מרצה פלוני, אך למעשה אסור בדרך כלל לומר דברים כאלו, לפי שמשמע מתוכם דברי גנאי שהנואם איננו כ"כ מוצלח.

מן האוצר

ממשנתו של מו"ד הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

מדוע הסכים עשיו שבנו אליפז ללמד תורה אצל יעקב?

כל כך גדלה מעלתו של יעקב אבינו ע"ה, עד שזכה להיות עמוד העולם בתורה הקדושה, וזכה שדמותו תהא חקוקה בכיסא הכבוד.

הבה ונבדיל בין הקודש ובין החול, בין הטהור ושאינו טהור - ונראה מנגד את עשיו הרשע, אחיו של יעקב אבינו ע"ה. אשר היה כה נתעב בעיני המקום ברוך הוא, וגם בעיני הבריות. והקב"ה שנא אותו שנאמר (מלאכי א, ג) "ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי" ולא הייתה עבירה שלא עבר עליה, אם זה בעריות או בעוון הגזל. גם כפר בעיקר רח"ל ובתחית המתים.

ואל לנו לחשוב בטעות שעשיו לא הכיר בגדולתה וחשיבותה של התורה, בוודאי שהוא הבין את מעלתה היקרה וערכה של תורת אלוקים חיים - אך היה לו קשה מאוד לפרוש מתאוות העולם ולהיפרד מהן. לא היה בכוחו להתרחק מן הזימה והתועבה, והראיה לדבר שהרי אמרו חז"ל (רש"י כט, י) שרדף אליפז בן עשיו במצוות אביו אחר יעקב, כדי להרגו והשיגו. ולפי שגדל אליפז בחיקו של יצחק, וגם למד תורה אצל יעקב, אמר לו - מה אעשה לציווי של אבא? אמר לו יעקב - טול מה שבידי, ו"העני חשוב כמת".

ולכאורה התמיהה כאן גדולה - היאך זה הסכים עשיו הרשע שבנו אליפז ילמד תורה אצל יעקב, הרי הוא שנא את התורה ואת לומדיה?

אלא מכאן שידע עשיו והכיר את מעלת התורה וכמה גדולה חשיבותה, הוא רצה שבנו ילך בדרכה וגם הוא יזכה לספוג מקדושתו של יעקב כדי שיהפך לתלמיד חכם כמותו. אבל עשיו עצמו לא אבה לדבוק בתורה, טוב היה בעיניו להמשיך ברשעותו ולהסתאב בתאוות העולם. הוא העדיף לחיות חיי הפקרות והוללות ועל כן גם בראותו את האמת לנגד עיניו - הוא לא הסכים בשום אופן לשוב בתשובה, וכך נותר עומד במרדו ובמריו והוסיף טומאה על טומאתו.

פניני הפרשה

נבואה בחלום גם לצדיקים

"ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש" (בראשית כח, יא)

מובא במדרש כי המילים "כי בא השמש", מלמדות שהשקיע הקב"ה גלגל חמה שלא בעונתה, בשביל לדבר עם יעקב אבינו בצנעא.

ומשלו על כך משל "לאוהבו של מלך, שבא אצלו לפרקים. אמר המלך 'כבו את הנרות, כבו את הפנסין, שאני מבקש לדבר עם אוהבי בצנעא'. כך, השקיע הקב"ה גלגל חמה שלא בעונתה, בשביל לדבר עם יעקב אבינו בצנעא.

הקשה רבי שמואל פלורנטין משאלוניקי בספרו 'מנחת שמואל', מדברי המדרש על הכתוב "ויבא א-להים אל אבימלך בחלום הלילה" - כי לאומות העולם, דווקא, נגלה הקב"ה בלילה, שנאמר "ויבא א-להים אל בלעם לילה", וכן מצינו אצל לבן שבא אליו השי"ת בחלום הלילה, אבל לנביאי ישראל נגלה ביום, שנאמר "וירא אליו ה' באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כחם היום", ועוד כהנה. וכיצד אומר המדרש כאן, שהשקיע הקב"ה גלגל חמה, כדי לדבר עם יעקב בצנעא?

ותירץ ע"פ מה שכתב הרב מוהר"ש יפה, שהנבואה ביום באה רק לנביא אשר רגיל ה' לדבר עמו, אך לנביא אשר טרם הורגל בנבואה, אין מתגלה אליו הקב"ה אלא בלילה. ומדוקדק הדבר בלשון המדרש "משל לאוהבו של מלך שבא אצלו לפרקים".

בא נסכם מראש ואל תגנוב אותי

"ויאמר לבן ליעקב הכי אחי אתה ועבדתני חנם" (בראשית כט, טו)

האמורא רב גידל אומר במסכת חולין (קכז, א) בשם רב כמה עצות לחיים: אם אדם מהעיר 'נרש' מנשק אותך - ספור את שיניך לבדוק שלא גנב לך איזה שן. אם אדם מהעיר 'נהר פקוד' מתלווה אליך - זה בגלל שהוא חומד את בגדיך ורוצה לגנוב לך אותם.

אם אדם מ'פומפדיטא' מתלווה אליך - תשנה את אכסנייתך, שכן הוא זומם לפרוץ אליך. לאור הדברים מסביר ה'חתם סופר', אומר הפסוק 'ויספר ללבן את כל הדברים האלה', היינו שיעקב סיפר לו שגנב מעשיו את הברכות ולכן גנב לו אליפז את הכל. כששמע לבן שיעקב גם הוא יודע לגנוב, נענה ואמר "הכי אחי אתה" אם כך הרי אנחנו ממש אחים... והוסיף ואמר ליעקב בלשון תמיהה הכי אחי אתה - הרי אתה גנב כמוני - ועבדתני חנם? - בטח עוד תגנוב אותי באיזה הזדמנות, כמו שהגמ' מספרת בחולין שודאי יש לגנב כוונות נסתרות איך לרמות ולגנוב, אם כן, "הגידה לי מה משכורתך" בא נסכם מראש כמה אני נותן לך ואל תגנוב אותי...

התרפים היו מעשה כשפים

"ותאמר אל אביה, אל יחר בעיני אנני כי לא אוכל לקום מפניך כי דרך נשים לי" (בראשית לא, לה)

בספר 'למחר אעתיר' הביא דבר נפלא ששמע מפי סבו הגרמ"מ ברסליוער זצ"ל: הרה"ג ישעיה פיק ברלין זצ"ל בעל מסורת הש"ס, ביאר בשם רעייתו הרבנית ע"ה, כשרחל באמרה "דרך נשים לי", התכוונה שהתרפים נמצאים אצלה, כי התרפים היו מעשה כשפים. ונאמר בפסוק (שמות כב, יז) "מכשפה לא תחיה" וכתב רש"י: אחד זכרים ואחד נקבות אלא שדבר הכתוב בהווה, שהנשים מצויות מכשפות. הרי שהכישוף נקרא 'דרך נשים'.

וזה שאמרה רחל: "דרך נשים לי", התרפים שהם מעשה כשפים ונקראים דרך נשים, לי, נמצאים אצלי. ולפי פירוש זה יוצא שבאמת רחל לא שיקרה אלא אמרה באופן שנשמע לשתי פנים.

מצרה לרווחה!

ערב אחד נפל בדעתו של האיש: 'הרי יש לי מעט ניסיון בעסקי תיווך נדל"ן, אולי אנסה את מזלי במקצוע זה?', וממחשבה למעשה - הוא פנה לכמה מחבריו, בעלי עסקים, וניסה לברר אם יש להם איזושהי הצעה עסקית טובה. ואכן, אחד מחבריו שמח להציע בפניו 'עסקה' שעומדת תקועה זה כמה שנים באין קונה. המדובר היה במבנה ענק ויוקרתי באחד האזורים היקרים שבמרכז העסקים הגדול במנהטן, שערכו היה כ־40 מיליון דולר. "אדרבה, אמר האיש, הבה נראה את מומחיותך על ידי שתמצא קונה טוב וישר בשביל עסקה נכבדה זו, ובוודאי תבוא על שכרך!".

בלית ברירה, לאחר שלא מצא שום עסקה אחרת פשוטה יותר הראויה לתיווך, החליט לנסות את גורלו בעסקת ענק זו. הוא התחיל עם מודעה קטנה וצנועה באחד העיתונים המקומיים, שם פרסם מעט נתונים על המבנה המוצע, מיקומו ומחירו, ועל כניסה מיידית תיכף להעברת התשלום!

עלעל במודעה מתוך שעמום

אחת האטרקציות האהובות על הסוחרים האמריקאים העשירים של מנהטן היא גלישה על הקרח; 'סקי' - באתר הסקי הגדול שבמנהטן. אחד הגולשים הקבועים במקום, גוי אמריקאי, התרווח לו על כיסא הנוח שבמקום לאחר סיום מסלול גלישה ארוך ומתיש. תוך כדי לגימת כוס משקה קר הוא שם לב לפיסת עיתון יומי שהתגוללה על הארץ, ומתוך סקרנות הרימה והחל לעלעל בה מתוך שעמום. והנה, צדה עינו מודעה קטנה צדדית על מבנה גדול ויוקרתי המוצע למכירה. ההצעה קסמה בעיניו! זה היה נראה כעסק מכניס ורווחי ביותר, ועל אתר התקשר למספר הטלפון שבמודעה.

המתווך הטרי דנן נדהם מההיענות המהירה של המודעה הקטנה. לאחר שהחליפו מספר פרטים נוספים, התברר שמדובר בקונה רציני המוכן להשליש את כל הסכום תיכף ומיד!

לא חלפו כמה ימים והעסקה הגדולה יצאה לדרך. מידוענו הרוויח בבת אחת הון עתק! הוא קיבל מכל צד כדמי תיווך 'אחוז וחצי' מסך העסקה, שהגיעו ביחד לכדי מיליון ומאתיים אלף דולר!

סכום נכבד זה היה רק 'אות הפתיחה' שלו בענף. מאז עלו קרנו ומזלו שבעתיים, וכיום הוא אחד המתווכים הגדולים והחזקים לעסקי ענק בנדל"ן שבניו יורק. בתוך תקופה קצרה ביותר הם התעשרו עושר רב כברכת ה' עליהם, ככתוב (תהילים פד, ו) "אשרי אדם עוז לו בכך".

אחר תכלית החיים ואחר תוכן של אמת הממלא את חדרי הלב והמוח בחיי נפש פנימיים עילאיים, ולא חיי גוף שפלים ומבוזים. בסופו של דבר, בחסד עליון מצאה נשמתה בדת ישראל קודש, התגירה כדת וכדין, והתנתקה לגמרי מבית אביה להסתפח בנחלת ה', תוך שהיא משליכה אחרי גווה את כל העושר המופלג ואת כל הנאות העולם וחמודות בית אביה. אביה ואימה מצדם נעלבו מאוד והתנכרו אליה לגמרי, ולא רצו להכיר בה יותר כבתם.

מעתה יכלה להתמסר כל כולה להתעלות הנפש בתורה, בתפילה ובקיום המצוות בקדושה כראוי, כשאיפתה הטהורה.

כאשר הגיעה עת נישואיה עם הבחור היקר, בעל התשובה דנו, לא קיבלה כמובן שום סיוע מבית אביה העשיר, אף לא של 'סנט' אחד... היא החלה דרכה עם חתנה החדש מאפס אפסים ממש, ובתרומת נדיבי לב מאחינו בית ישראל הם הקימו ביתם בדירה צנועה ופשוטה, באחד מפרברי ניו יורק רבתי, ושמחו בחלקם הרוחני שבקיום התורה ומצוותיה בשמחה ובהידור!

לאחר כמה שנות נישואין, כאשר כבר התברך ביתם בכמה זאטוטים קטנים, נוצר להם קושי גדול בעניין הפרנסה, ובכל אשר שלחו ידם נחלו אכזבות מרות והפסדים קשים.

אולם בעל התשובה דידן לא נפל בעצבות חלילה, אלא חיזק עצמו בתורה ומצוות בשמחה. בהתייעצות עם אחד מחבריו ייעץ לו הלה להרגיל עצמו בלימוד ספר 'חובות הלבבות'. הוא התחבר מאוד בכל נימי לבו ונפשו לספר זה! בהיותו עתה במצוקת פרנסתו ייעץ לו החבר לאמץ לעצמו את 'שער הביטחון' שב'חובות הלבבות', המאריך הרבה בהלכות בטחון והשתדלות שבפרנסה והמסתעף מהן. ואכן לא מש ספר זה מעל שולחנם כל אותם ימים הקשים, תוך שהוא מחזק מאוד את עצמו ואת אשתו שלא לאבד חלילה את התקווה והביטחון בצור עולמים ברוך הוא, הזן ומפרנס ומכלכל מקרני ראמים עד ביצי כינים. בכל יום בארוחת הערב היה מסכם עם אשתו את אשר התחדש לו היום בלימוד ב'שער הביטחון'.

כך חיו להם בני הזוג מתוך עוני תקופה ארוכה, באושר ובשלוה, בצניעות ובפשטות, מקפידים על קלה כבחמורה, ומתחזקים כל העת בביטחונם הגדול בחסדו יתברך. כך הם צעדו בדרכם של רבי עקיבא ואשתו רחל. אורח חייהם וחיזוקם הגדול עשו רושם גדול למעלה בשמים! ואחר שעמדו בניסיון הקשה בעוז ובתעצומות, שמעולם לא כעסו ולא התקוטטו, ולא היה בלבם תלונות על מצבם הקשה, נגזו עליהם מלמעלה להוציאם

במפגש ההיסטורי בין לבן הארמי ליקב אבינו ע"ה, מצהיר יעקב בגאון כי "את עניי ואת יגיע כפי ראה א-להים ויכח אמש". דורש רבינו בחיי "ויכח אותך אמש - שלא הרגתני. וא"כ זכות יגיע כפיו הצילו מן ההריגה וזכות יראת שמים הצילו ממונו"...

בהקשר לכך קובע המהר"ל בספרו 'דרך חיים' על משנת אבות (א, יח) שה' יתברך "נתן לכל אדם קנין ראוי לו, ואין האדם ראוי שיהיה נוגע במוכנ לחברו, רק מה שה' יתברך נתן לכל בריה. ואם אין דין, יבוא ביטול לחלק הזה שהוא קנין של אדם, ויבוא קנין אדם זה שהוא שלו לאדם אחר".

המהר"ל חוזר על עיקרון זה בנתיב העושר (פרק ב), וגם שם הוא רואה את העושר בתור ברכת ה' ולא רק כפרי עמלו של האדם שעבד כדי להשיג עושר זה. וכך הוא כותב: ו"אמר: אימתי? בזמן שהם (חכמה, גבורה, עושר) מן ה' יתברך... וכאשר בא לו אחד מהם בכוח התורה הוא הסדר שסידר ה' יתברך אשר לזה נתן ה' יתברך החכמה וליזה נתן הגבורה וליזה נתן העושר... כי הוא יתברך כאשר רוצה להרים את אחד אשר השעה עומדת לו אז משפיל את אחד מעושרו ונותן לאחר אותו עושר. ולכן נקראו 'זו"ז', שזוים מן האדם הזה כדי שיגיעו לאחר".

ומכאן לסיפור המרתק שאותו סח הרה"ג רבי גמליאל הכהן רבינוב'ץ שליט"א ב'טיב המעשיות':

שער הביטחון

שח לי יהודי יקר שיחיה הדר באחת הערים הגדולות שבאמריקה, 'בעל תשובה' שנשא גיורת אמריקאית, שאביה (הגוי) הוא אחד מאילי ההון שבעשירייה הראשונה בארצות הברית, והונו האגדי מערך בכמה עשרות מיליארדים טבין ותקילין!

ברוב עשרו המופלג הוא מבלה כל ימיו בחיי תענוגות והנאות הבלי עולם הזה, עד שאמרו על אשתו הגבירה שהקנייה הקטנה ביותר שלה היא למעלה מאלף דולר...

הבת היקרה, שנשמתה חצובה כנראה ממקור גבוה ונעלה, מאסה ובחלה מאוד בתענוגי ההבל הללו. הרדיפה אחר הנהנתנות הבהמית הזאת לא סיפקה לה שום תוכן ושום משמעות בחיים, והיא חיפשה ודרשה